

Vlaams
Parlement

ingediend op **1609** (2017-2018) – Nr. 1
30 mei 2018 (2017-2018)

Voorstel van resolutie

van Güler Turan en Tine Soens

betreffende het opstarten van ondernemerstrajecten
voor jongeren in open en gesloten instellingen

TOELICHTING

Bijna twee jaar geleden trof een wandelaar in een tentje bij de Blaarmeersen in Gent het levenloze lichaam aan van een jongeman. Hij bivakkeerde daar blijkbaar al een tijdje, nadat hij de instelling waar hij vijftien jaar lang verbleven had, moest verlaten.

Het tragische lot van die kwetsbare jongeman beroerde danig de gemoederen. Er werden veel pertinente vragen gesteld: waarom werd hij na zijn vrijwillige vertrek uit de instelling niet verder gevolgd? Waarom kon hij de instelling verlaten, terwijl duidelijk was dat hij er niet klaar voor was om op eigen benen te staan? En hoe is het mogelijk dat in dit land, in deze tijden, een licht autistische jongeman moederziel alleen kan sterven in een tentje in een recreatiedomein?

Hoe afschuwelijk het ook is, eigenlijk mag de dood van die jongeman niet eens zo een grote verrassing genoemd worden. Er schort al langer iets aan de opvolging van jonge mensen die na hun achttiende verjaardag de instelling waar ze verbleven hebben, verlaten. Dat bewijst onder meer een bevraging van SOS Kinderdorpen in samenwerking met vzw Cachet. Samen hebben ze twee jaar lang gepraat met jongeren die opgroeien of opgegroeid zijn in de jeugdhulp. De informatie uit die gesprekken werd gekoppeld aan een kwantitatieve survey met 179 jongeren uit de jeugdhulp en een controlegroep van 400 jongeren die thuis opgroeien.

Dit zijn enkele opmerkelijke resultaten van dat onderzoek:

- bijna de helft (48 procent) van de jongvolwassenen die de jeugdhulp verlaten, heeft geen diploma middelbaar onderwijs;
- maar 8 procent heeft een diploma aso (algemeen secundair onderwijs), tegenover 32 procent bij hun leeftijdsgenoten;
- amper 3 procent heeft een bachelordiploma, tegenover 29 procent bij de controlegroep;
- de jongeren gaven aan dat kinderen in een jeugdhulpvoorziening vaak bij voorbaat te laag worden ingeschat. Voor velen voelde het alsof er alleen op hun problemen gefocust werd, zonder oog voor hun talenten. Op die manier worden volgens de jongeren veel kansen gemist. Zo waren er kinderen die aan de lopende band strips verslonden, maar nooit een boek aangereikt kregen. Een meisje met een bijzonder talent voor dansen kreeg bijvoorbeeld nooit de kans om danslessen te volgen. Een andere jongere wordt na één slechte IQ-test meteen naar het buso (buitengewoon secundair onderwijs) gestuurd, terwijl ze duidelijk over meer capaciteiten beschikte. Dit is maar een kleine greep uit de talloze voorbeelden;
- jongvolwassenen uit de jeugdhulp die verder willen studeren na hun middelbaar onderwijs, hangen daarvoor af van de goodwill van anderen. Jongeren en begeleiders getuigen dat sommige OCMW's (Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn) die niet geloven in de slaagkansen van die studenten, ook geen leefloon aan hen willen uitkeren;
- algemeen gesproken geeft meer dan de helft van de jongeren aan dat ze te maken krijgen met vooroordelen;
- als ze de jeugdhulp eenmaal verlaten hebben, is eenzaamheid de grootste vijand. Jongeren voelen zich aan hun lot overgelaten. Ze hebben geen ouders die hen kunnen gidsen naar de juiste studie- of beroepskeuze, en ook de voorziening die ze hebben verlaten, geeft hen nog maar weinig begeleiding. De organisatie van zulke voorzieningen zelf staat ook het uitbouwen van een netwerk voor het volwassen leven in de weg. De strakke regels en structuren maken het moeilijk om buiten de instelling vrienden te maken en contacten te leggen: zo kunnen de jongeren na de lessen niet blijven napraten bij de schoolpoort omdat ze een avondklok hebben. Bij het verlaten van de instelling verliezen ze dan prompt het enige netwerk dat ze konden opbouwen: dat van de instelling zelf, met de begeleiders en de andere jongeren. Het gevolg is dat die jongens en meisjes er van de ene dag op de andere letterlijk helemaal alleen voor staan.

De cijfers

De hierboven vermelde problemen spelen nog een grotere rol bij jongeren die in een – al dan niet open – jeugdinstelling worden geplaatst.

De jeugdrechter kan een minderjarige die een als misdrijf omschreven feit (MOF) heeft gepleegd of die in een heel moeilijke leefsituatie verkeert, toewijzen aan een gemeenschapsinstelling. Het centraal aanmeldpunt (CAP) geeft dan voor de consulenten, jeugdrechters en hun griffies aan waar voor die jongere een geschikte plaats is in een instelling. Het CAP heeft in 2016 in totaal 2615 aanmeldingen gekregen. De volledige capaciteit van de gemeenschapsinstellingen is op 31 december 2016 bepaald op 318, terwijl het totale aantal opnames voor 2016 vastgesteld is op 459 meisjes en 1144 jongens.

Ondernemen voor een nieuwe toekomst

Om aan het duidelijke gebrek aan toekomstperspectief dat uit de bovenstaande gesprekken en vaststellingen naar voren komt, al zeker deels tegemoet te komen, kan ingezet worden op specifieke ondernemerstrajecten voor jongeren uit instellingen die een zeker talent hebben voor ondernemen.

De bedoeling van dat ondernemerschapstraject zou erin bestaan om in twee instellingen – een open en een gesloten instelling – experimentele proefprojecten op te starten waarbij de jongeren de kans krijgen om op eigen initiatief een gemeenschappelijke onderneming op te starten, op voorwaarde dat ze over de broodnodige motivatie beschikken. De onderneming zou opgestart en uitgebaat worden onder toezicht van de jeugdinstelling of van een opleidingscentrum waarmee een samenwerking kan worden opgezet.

Door dat project kunnen jongeren met talent in ondernemen en met een creatief inzicht, hun sterke motivatie en ondernemersgeest aanscherpen. Die competenties zullen ze goed kunnen gebruiken om een eigen onderneming, in eender welke vorm, op te starten als ze de instelling mogen verlaten.

De niet-schoolse, interactieve begeleiding tot ondernemers en het effectief werken in een onderneming binnen de muren van de voorziening biedt de geselecteerden veel perspectieven. Ze krijgen er een zinvolle tijdsbesteding bij en tegelijkertijd geven ze al vorm aan hun toekomst buiten de instelling.

Het is duidelijk dat er heel wat schort aan de manier waarop jongeren nu voorbereid worden op een leven na de instelling. Het ondernemerschapstraject beantwoordt daar wel aan en biedt de gemotiveerde jonge mensen zicht en perspectief op de toekomst.

Op die manier worden bovendien ook aanwezige talenten die in de instelling te weinig worden aangesproken of ontwikkeld, op een professionele manier geactiveerd.

Aanpak

Het aanbieden van een begeleiding naar het ondernemerschap en de kennismaking met de ondernemerswereld voor de jongeren in instellingen – zeker in de gesloten instellingen – vereisen uiteraard een specifieke aanpak.

In de instellingen kunnen onder begeleiding ook ondernemingen worden opgestart naar analogie van de miniondernemingen van Vlajo (Vlaamse Jonge Ondernemingen), waarin verschillende jongeren samenwerken en elkaar versterken in hun opzet. Elke minionderneming wordt dan beheerd en bestuurd door de participerende jongeren.

Toeleiding naar ondernemerschap

De inwijding in het ondernemerschap bevat de onderstaande facetten:

- wie wil ondernemen, moet beschikken over bepaalde competenties en vaardigheden. De jonge kandidaat-ondernemers kunnen die verwerven via 'blended learning', een combinatie van klassikale sessies en e-learning. Op maat van de ondernemers in spe worden modules ter beschikking gesteld die hen helpen om zich te bekwamen tot ondernemers. Het gaat om modules voor het opstellen van een haalbaarheidsstudie, een businessplan en een financieel plan, marketing, leren communiceren met internen en externen enzovoort;
- die modules worden in eerste instantie in groep gegeven. Experts uit de privé-sector trekken naar de instelling om de startende ondernemers op te leiden. De trainers worden, gelet op de specifieke aanpak en doelgroep, zorgvuldig geselecteerd en voorbereid;
- er kan ook een psycholoog ter beschikking staan die de jongeren volgt en hen zo nodig ondersteunt;
- naast de opleidingen in een grotere groep kunnen sessies georganiseerd worden die gericht zijn op de specificiteit van de opgerichte ondernemingen;
- de deelnemers tonen zelf initiatief om via e-learningmodules de juiste basisvaardigheden aan te leren en zich gedurende hun verblijf in de jeugdinstelling bij te scholen;
- in de instelling kan iedere kandidaat-ondernemer de opgedane ervaring verdiepen en testen via e-learning;
- in samenspraak met de directies van de geselecteerde jeugdinstellingen zal heel duidelijk worden bepaald hoeveel uren per dag of per week de kandidaat-ondernemers aan hun omvorming tot ondernemer mogen besteden;
- de methodiek en aanpak, het aantal lesuren per module, de opsplitsing tussen klassikale uren en e-learning enzovoort maken onderdeel uit van een zorgvuldig uitgeschreven en gedetailleerd totaalplan.

Mogelijke ondernemersactiviteiten

Een van de grote uitdagingen bestaat erin om economische activiteiten te ontwikkelen die in de jeugdinstelling kunnen worden uitgevoerd en die tegelijk ook perspectief bieden voor de jonge ondernemers als ze eenmaal hun voorziening verlaten.

De betrokken partners zullen, vanuit hun ervaring en competenties, activiteiten selecteren die in aanmerking komen om als mogelijke bedrijfscontext aangeleerd te worden in de jeugdinstelling. Het gaat om activiteiten die nadien ook kunnen worden uitgebouwd buiten de instelling via een nieuw op te starten zelfstandige activiteit of onderneming.

Jongeren zullen daarom aangemoedigd worden om eigen voorstellen van ondernemersconcepten in te dienen. Er wordt gemikt op activiteiten die een intrinsieke meerwaarde kunnen betekenen voor de jongeren op het moment dat ze hun voorziening verlaten.

Tot slot kunnen de jongeren bij het verlaten van de instelling doorverwezen worden naar vervolgtrajecten, waar ze hun conceptidee kunnen finaliseren en laten uitgroeien tot een effectief zelfstandige activiteit als goed voorbereide ondernemers.

Partners

Om dit ambitieuze project te doen slagen, worden verschillende partners betrokken, die elk hun specifieke ervaringen en competenties inzetten.

Uit heel veel studies blijkt dat theoretische kennis belangrijk is om met succes een onderneming op te starten en te runnen, maar dat theorie alleen niet afdoende is. Daarnaast is het van groot belang om de complexiteit van het ondernemerschap stap voor stap in de praktijk te ondervinden en te leren.

Verschillende opleidingscentra en andere private partners die zich heel specifiek bezighouden met het begeleiden van jongeren naar ondernemerschap, kunnen daarin betrokken worden. Vanuit hun corebusiness zijn ze immers het best geplaatst om te peilen naar het ondernemingstalent van de kandidaten in de instellingen.

Uiteraard zijn de minister van Economie en de minister van Welzijn fundamentele partners, en is hun rol cruciaal bij het succesvol uittekenen en uitrollen van die trajecten naar ondernemerschap.

Güler TURAN
Tine SOENS

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

Het Vlaams Parlement,

- gelet op:
 - 1° de beleidsnota Werk, Economie, Wetenschap en Innovatie 2014-2019 (*Parl.St.* VI.Parl. 2014-15, nr. 144/1), waarin de Vlaamse Regering zich voorneemt de ondernemersvorming toekomstgericht uit te bouwen en nieuwe, flexibele ondernemerstrajecten uit te werken binnen een cross-sectorale werking, alsook de toegang tot ondernemerschap te bevorderen;
 - 2° de beleidsnota Welzijn, Volksgezondheid en Gezin 2014-2019 (*Parl.St.* VI.Parl. 2014-15, nr. 125/1), waarin de Vlaamse Regering zegt te willen inzetten op de vermaatschappelijking van de jeugdhulp, de jeugdhulp-aanbieders vraagt zich open te stellen naar de samenleving en blijvende aandacht vraagt voor overgangsmaatregelen;
 - 3° het onderzoek van SOS Kinderdorpen en vzw Cachet rond jongeren die de jeugdhulp verlaten en de problemen die dat onderzoek signaleert bij de opvolging van die jongeren;
 - 4° het jaarverslag Jeugdhulp van 2016;
- overwegende dat:
 - 1° bijna de helft van de jongeren die een instelling verlaten, nu geen diploma middelbaar onderwijs op zak heeft;
 - 2° de jongeren zelf aangeven dat er te weinig rekening wordt gehouden met hun talenten;
 - 3° de jongeren na het verlaten van de instelling vaak te kampen hebben met ernstige gevoelens van eenzaamheid;
 - 4° aangepaste ondernemerstrajecten nieuwe perspectieven voor die jongeren kunnen bieden, en op zijn minst hun kennis en vaardigheden kunnen uitbreiden;
 - 5° die trajecten de al aanwezige talenten bij de jongeren kunnen activeren tot professionele talenten;
 - 6° die trajecten de jongeren ook in de instelling een zinvolle tijdsbesteding aanbieden;
 - 7° die trajecten jongeren kunnen helpen bij het uitbouwen van een netwerk dat hen kan helpen als ze de instelling eenmaal hebben verlaten;
- vraagt de Vlaamse Regering:
 - 1° een proefproject uit te werken om die ondernemerstrajecten een kans te geven;
 - 2° de nodige partners in te schakelen om van dat project een succes te maken.

Güler TURAN
Tine SOENS